

Cunoscintie

despre poporul reto-romanu.

(Incheiere.)

Eara in parte, in acele sunt: a) Engadina de josu, si b) Engadina de susu, in aceste (din cöce de délu) c) suprasilvana, si d) subsilvana. Intra cele doue preste totu (universale) mai aflamu asia topografice, precum si in vorba.

e) Dialectulu „din susu de pétra:“ —

E mai mare asemenarea intra dialectele universale inandu-le la olalta, decatu intra cele partiale 12).

E interesanta descrierea urmatöre a unui anglu caletoriu.

Noi inse — dice elu — furamu si in tiér'a limbелору multe. Trei limbe de totu deosebite se vorbescu intra locuitorii mai de 100,000, a tierei Grischuns, cea nemtiésca, italiana, si acea asia anumita retia (rhätische) 13). Acésta din urma, pentru sine are mai multe dialecte, cari intra sine asia se deosebescu, catu abia se potu cunösce cumca se deducu totu dela acea redacina.

12) Otto Carisch, Beilage über die rhäto-romanische Grammatik. Cuera 1852 pag. 119. Otto Carisch e invetiatoriu de limba reto-romana si nemtiésca in Elvetia. Elu la pag. 40 mai vorbescu despre unu dialectu „da la cadi“ = disentitisch, — acesta dara ar fi alu 6-le dialectu reto-romanu.

13) Rhaeti, quos loca ipsa efferrarunt ne quid ex antiquo, praeter sonum linguae, nec eum incorruptum retinerent. Livius V. 33.

Déca Ilantz e uniculu orasiu, unde limba loru se mai sustiene curata, atunci influentia invingutoriloru, trebui se fia förte efaptuítöre, candu e chiaru de minune a privi, ca se mai sustienú acésta urma a originii loru. Ilantz e uniculu orasiu dupa Picot *) in lume vestitu, unde se vorbescu limba retica, o limba, carea in catu o amu potutu cunösce, se deduce dela acea latina, si totusi se abate dela acea italiana. 14)

e) Clasificarea limbei reto-romane.

Filologulu Diez dice: „Ea s'a sustienuta pene acum ca si limba de sorisöre, inse o impregiurare asia eventuala nu póte procura acestui dialectu duru, amestecatu arareori cu nemtiésca noua, acelu dreptu, ca se steie de sora neaternata intra provinciala, si italiana; dar' totusi nu i se póte denega insemnatarea pentru istoria limbелору. 15)

L. Diefenbach contradice: „Limba reto-romana“ ca [si sora egala, se alatura limbei portugale, spaniole, provinciale, francei vechie, italiene, si daco-romane, si e demna de o atentiune destinsa 16). Eu concedu Dlui L. Diefenbach.

Tönulu ei intregu aréta o féta stricata, nechitata, si inca neculta a unei mame frumöse; dar'

*) Picot, e o insula lenga Africa. — Aci e o colonia romana, si limba ei e retia. — Dupa Annegarn.

14) James Timore Cooper, tradusu de Nietsch tom. II. pag. 105.

15) Grammatik der romanischen Sprachen, — pag. 77.

16) Diefenbach: „Die jetzigen romanischen Schriftsprachen“ — Otto Carisch, pag. 104. — Vedi si 9).

organulu unui medinoptianu, indatinatu cu sonuri dure, inca afla totdeauna dulcétia in elu. Natura fortiósa a tierei sale, se aréta in diftongii intregi sunetori, in pronunciatiunea aspra, firesece si dura! 17) — Si Liviu marturisesce, ca retii sonulu limbei, l'au retienutu incorruptu *).

f) Religiunea lui.

Poporulu reto-romanu e catolicu, si reformatu.

Grischuns are 56,000 de protestanti (reformati) si 32,000 de catolici 18). In Grischuns numerulu protestantiloru e mai mare decatu alu catoliciloru. Hantz e protestantu 19). — Capitala e Cuera (Khur) cu 3000 locuitori, mai multi catolici, cu resiedinti'a unui episcopu catolicu. Locuitorii in Grischuns sunt mai toti reformati, — in Valea Engadina reformati luterani 20).

Déca cautamu populatiunea intréga a Elvetiei, sunt 2 millióne de locuitori, din carii cei mai multi sunt reformati, altii catolici, si luterani sunt numai vreo cateva sute 21).

Pesta.

At. M. Marienescu.

17) Otto Carisch pag. 104.

*) Limba romana din Elvetia se numesce reto-romana, dela alpii Retii, dela cari provincia romana sub romanii vechi, s'au numitu „Rhätia m“; — limba acésta se numesce si curvelsa, dela capitala Khur = Cuera, si dela pregiurulu „Bas-Valais“ — séu dela anumirea cea vechia, Vlossi, cu carea slavii anumia poporele romanice din Italia, si dela carea neamtiulu forma „wälsche“, eara ungurulu „olasz“, de órece limba acestuia nu suferé consonante multe la olalta. — Slavii dicea catra poporulu romanu dela resaritu Vloch, Blaki, de unde se facu valachus, si pe noi nemtii ne numira valachi, eara ungurii oláh. — Reto-romanii limba loru o numescu „romonscha“ (dialect. engadinu de susu) si „romaunscha“ (in a tierei de susu). —

18) J. G. Cannabich pag. 109.

19) Cooper pag. 107.

20) pag. 126.

21) pag. 124. Annegarn. —

Amelia Stefanescu.

Трекслаш, преценташ, ши ситопсаш.

Новела националъ де D-na Maria B.

I.

(Ђрмаре.)

Асть цтерникъ сприжини́ре моралъ, фанариотълаш еперватъ, ера некапабилъ де а о дпф-доша консоацеи сале. Спре а кончене зидъ сипцимжнтъ де респектъ ши де стимъ пентрх алтълъ, требзе мај дутъиз оз доци гъси дп ачела чева, каре се мерите респектъ ши стимъ. Боерълъ грекълъ, пѣциндъ стима пре фемеиеа са, каре фъ мај мълтъ о сълтаръ де харемъ, де кѣтъ о социе либеръ ши опоратъ. Де аколо релеле де каре социетатеа модернъ пѣтимеште дпкъ: не-фиделитатеа перзшипатъ а мълторъ соции; викленя ши деправареа моралъ а зпви сексѣ, каре мерцеа мај департе де кѣтъ ар вои пѣис-питиди сеи леѣислатори. Пънъ ши сипцимшнтеле аша де патъраде а ле материнитѣцеи се сълбиръ ши дптънекаръ. Пиетатеа фиеаскъ а копѣдоръ се фъкъ некъноскътъ ши тóте легътъриле фами-лидоръ се ресъмаръ дп кѣтѣва формалитѣци ванале де зпдъ респектъ, знде инима пѣ лѣа ниѣи о парте. Дар, порочире пентрх Ромъния, асть паѣинъ ршипоасъ дпн виада са националъ, аш дпѣпѣтъ а пѣ мај фѣи де кѣтъ о аминтире, пе каре ромънии реѣенаради о стъргъ мерѣш, ши се воръ сѣли де а о стерѣе прип виртѣте ши мъринимие. Воръ есвѣти ла ачѣста, дѣкъ позе пѣдечѣ пѣ ле воръ опри кърсълъ реформелоръ дпчепѣте, ши пе каре ле фълтѣескъ кѣ зпдъ зелъ прѣ де лавдъ. Нѣме, апартеиндъ ѣенерацизнилоръ дпн зрмъ, ши дпн каре челе мај мълте воръ рѣмѣндѣ обскѣре, кѣш се тѣщпль кѣ тоѣи ачеи кърора лѣащ кѣзѣтѣ дп сорѣ лѣкѣрадеа дпчѣтъ ши игноратъ а епочелоръ де транспѣзионе, пѣше де ачѣсте аш прегътитъ кѣле ла спѣрителе дежа мај сѣмѣце а ле ѣенерацизней актѣаде.

Къдѣса дѣн еѣ, дешѣ пѣскъдѣ дѣн ачеа кастѣ каре аѣ кавсатѣ пѣферѣчѣреа цѣреѣ, ш'аѣ дѣскрѣсѣ пѣтѣеле дѣн аналеле патриѣ. Жѣнѣ адепѣдѣ де тѣте класеле, пѣнѣ де ентѣсиастѣ шѣ де емѣлацѣне, аспѣрѣ ла опѣреа де а'шѣ дѣсемна пѣтѣеле свѣ ачеле а ле ачесторѣ зелошѣ кампѣонѣ аѣ адевератѣлѣ патриѣстѣшѣ. Пана чеа атѣтѣ де нациѣналѣ шѣ прѣн зрѣаре поетѣкѣ, а Дн. Александри, апрѣциациѣнѣле жѣдѣчиѣоасе шѣ прѣктичеле теорѣѣ а ле Дн. Ралето; мишѣкареа прѣфѣсѣистѣ че дѣпѣлѣнтѣ дѣн иѣнѣмѣле жѣне пана Д. Когѣлѣчѣанѣ, фрѣмѣселе калѣтѣдѣ каре аѣ фѣкѣтѣ пѣтѣе D. Негри, тѣте ачесте адаѣсе ла аѣнѣвоѣцѣеле кѣраѣѣѣе шѣ ла кѣвѣжѣтѣлѣ де шѣлѣте орѣ елоквѣнтѣ аѣлѣ шѣлѣторѣ алѣтора, аѣ конѣрѣвѣжѣтѣ дежа шѣлѣтѣ ла репоѣреа спѣрѣтѣлѣ шѣ а моравѣрѣлорѣ знеѣ нациѣнѣ фѣкѣте пѣнѣтрѣ прѣгрѣсѣ, дѣнѣ кѣм о аратѣ лѣшѣврѣтѣ спѣрѣтѣлѣ свѣ вѣрѣжѣсѣ шѣ вѣлѣнѣ де вѣѣѣчѣне, инѣтелѣнѣнѣца са фѣаѣлѣ, карѣкѣтерѣлѣ сеѣ шѣ имѣаѣнѣаѣнѣнеа са поетѣкѣ.

Амѣлиа ера пѣскътѣ дѣн о матѣ стрѣнѣ; еѣ свѣтѣсе аѣлѣ лѣпѣте, аѣлѣ дѣнѣрѣжѣре прѣшезѣсѣ ла конѣлѣрѣа са; о ѣзѣре лѣзѣнѣатѣ шѣ пѣнѣврѣнатѣ дѣн дѣлѣѣе ачеа дѣлѣчѣдѣ ескѣсѣ де ѣнѣнѣнѣнѣнѣтѣ, пѣ каре о дѣстѣнѣнѣа ѣкѣлѣ сеѣ стрѣвѣтѣторѣтѣ. Нѣчѣ ѣ ѣкѣанѣтѣ шѣрѣшавѣ нѣ дѣсфлорѣсѣ имѣаѣнѣаѣнѣнеа са, нѣчѣ алѣтерасѣ пѣ фрѣпѣтеа са еспрѣсѣнѣнеа де пѣвѣнѣпѣвѣдѣнѣе шѣ де о веселѣе дѣлѣче, фрѣкѣтѣлѣ ѣвѣчѣнѣтѣ аѣлѣ знеѣ иѣнѣмѣле пѣре каре нѣ шѣтѣе дѣнѣкѣ нѣмѣка де сѣфѣрѣнѣцѣеле иѣнѣмѣе шѣ де фѣалсѣтѣатеа ѣменѣлорѣ. Нѣшѣ де шѣрѣаре де нѣ сѣмѣна кѣ алѣте фѣете молдаве, ла дѣсволѣтарѣеа кѣрѣра нѣчѣ ѣ кѣлѣтарѣе марѣ шѣ прѣвѣзѣжѣторѣе нѣ конѣрѣвѣжѣсѣе; дар е де шѣрѣаре де а гѣсѣ, дѣн кѣарѣ фѣамѣлиа Лог. Тѣрѣзѣдѣ, знѣ жѣне, дѣн кѣарѣ сѣнѣцѣеле лѣшѣ шѣ каре крѣскъѣе кѣ фѣраѣдѣ шѣ сѣрѣорѣле сѣле дѣн мѣжлѣкѣлѣ знеѣ тѣрѣме де склѣвѣ корѣвѣдѣ, де парѣте де ѣкѣѣ знеѣ матѣе, каре нѣлѣ ѣзѣеа шѣ каре чѣлѣ шѣлѣтѣ дѣн акорѣдѣсе кѣтѣеа ѣре де атѣнѣнѣне, прѣ Іанкѣ

Тѣрѣзѣдѣ, че нѣ маѣ ачеа нѣмѣка дѣн чеѣеа че конѣстѣтѣеа пѣ вреѣмеа ачеа калѣтѣатеа де вѣѣѣрѣтѣ шѣ маѣ аѣесѣ де вѣѣѣрѣтѣ фѣанѣрѣѣѣтѣ.

Свѣ че стеа ѣре се пѣскъсѣе, де се деѣѣѣѣѣ атѣтѣ дѣн чеа маѣ фѣраѣдѣтѣ вѣрѣстѣ, прѣн калѣтѣдѣ аша де сѣрѣѣѣе шѣ инѣстѣнѣкте аша де пѣдѣнѣнѣтѣ потрѣвѣте кѣ аѣе кастѣѣ сѣле, дѣн кѣтѣ, пѣрѣнѣнѣѣ сеѣ пѣ маѣ прѣченѣнѣдѣ нѣмѣка дѣн патѣра аста а лѣшѣ рѣсѣвѣлѣторѣе тѣтѣрѣсѣ прѣжѣдѣѣелорѣ лорѣ чѣлорѣ маѣ дѣнѣрѣдѣчѣнѣате, дѣнчѣнѣрѣ аѣлѣ лѣсѣ дѣн воѣа пѣлѣкѣрѣлорѣ лѣшѣ, пѣ каре ле калѣфикаѣ де пѣрѣкѣлѣѣе, — шѣ аѣлѣ сокѣтѣ де стрѣкѣчѣнѣе кастѣѣ лорѣ дѣн вѣѣторѣѣ. Нѣчѣ ѣдатѣ дѣнѣсѣ а лѣшѣ жѣнѣѣѣтѣ ѣсолѣтѣ, дѣдѣатѣ ла рѣпрѣварѣе; нѣчѣѣдатѣ вѣдѣреа дѣсѣтѣрѣдѣрѣлорѣ пѣрѣнѣѣнѣтѣ прѣѣдѣгѣте а фѣрѣцѣнѣесѣѣ Кѣстѣкѣ, нѣавѣрѣтѣ пѣтерѣеа де а амѣрѣѣ карѣкѣтерѣлѣ сеѣ нѣчѣ де аѣ дѣнѣнѣнѣа иѣнѣмѣе; патѣра са дѣнѣлѣтѣ шѣ тѣнѣдѣнѣцѣеле сѣле мѣдѣтѣатѣвѣе дѣлѣтѣ мѣжѣтѣвѣрѣтѣ фѣрѣ дѣнѣѣѣѣлѣтѣ де ѣелѣѣѣе, дѣнпѣдѣкѣнѣдѣлѣ де а лѣза амѣнѣтѣе ла амѣнѣнѣнѣнѣмѣеле дѣн ѣнѣрѣлѣ сеѣ. Елѣ вѣзѣ, фѣрѣ де а ѣ дѣнѣѣѣѣѣе, пѣдрѣнтѣатеа пѣрѣнѣнѣлорѣ сеѣ шѣ нѣ се сѣнѣрѣтѣ асѣнѣрѣлѣе пѣнѣтрѣ пѣрѣтарѣеа лорѣ, кѣтѣрѣ дѣнѣсѣлѣ.

Дѣнѣтрѣ ѣ зѣ ѣ се вѣстѣ кѣ, дѣнѣ пѣлѣа алѣторѣ маѣ шѣлѣдѣ вѣѣѣрѣтѣ, тѣтѣсеѣ вѣре аѣлѣ трѣнѣтѣе дѣн ѣтрѣнѣнѣтѣате, свѣре а'шѣ дѣнѣнѣлѣнѣнѣ сѣдѣнѣле. Елѣ пѣрѣчѣсе фѣерѣчѣтѣ шѣ се рѣнѣторѣсе кѣнѣдѣ дѣлѣ рѣкѣѣнѣтѣ авѣторѣѣтѣатеа пѣрѣнѣтѣсѣкѣ. Де елѣ вѣрѣѣѣѣѣ Амѣлиа кѣ Кѣстѣкѣ.

Ачѣста ера денѣрте де а сѣмѣна кѣ фѣратѣсеѣ. Нѣхѣѣтѣрѣтѣ, тѣтѣ дѣн кѣмѣнѣнѣ, тѣнѣ аѣлѣ ѣенѣрѣаѣнѣнѣе актѣале, кѣ аспѣраѣнѣнѣле сѣле, тѣнѣтерѣле сѣле, слѣбѣчѣнѣле сѣле, прѣжѣдѣѣѣѣ сѣле шѣ пѣкѣтѣзѣрѣле сѣле; дѣн апарѣнѣнѣтѣ маѣ еспѣнсѣвѣ дѣкѣтѣ Іанкѣ, елѣ ера шѣ маѣ матѣрѣѣѣлѣстѣ, маѣ адеменѣторѣ, шѣ еспрѣма маѣ вѣне амѣрѣлѣ, тѣкѣма пѣнѣтрѣ кѣлѣлѣ сѣнѣнѣа маѣ пѣдѣнѣѣ. Кѣ тѣте ачѣсте, шѣлѣтѣ вреѣме трѣкѣ пѣлѣ кѣтѣзѣ де дѣкларѣѣ фѣѣтѣѣѣ кѣ ѣ ѣзѣеа. Еѣ прѣченѣсѣе де дѣнѣдатѣ сѣкрѣтѣлѣ дѣскрѣтѣлѣ сеѣ

adoratorѣ шѣ нѣ се дѣгрозиѣ де асть пѣртаре; ресерва лѣ дѣ плѣче шѣ гѣсія дѣ асть місте-ріѣсь копворѣре а інімілорѣ лорѣ, знѣ фершекѣ песте сѣмѣ дѣлче. Шнѣ анѣ трека асть фелѣ, дѣ каре време інімітатеа спорі мерѣ фѣр' де а се дестѣнзі алѣфелѣ, декѣтѣ пріп кѣзѣтѣрѣ фѣршѣте, рѣшпелѣ фѣрѣ де весте, шѣ стрѣпсѣтѣрѣ де тѣлѣ дѣ шѣжлокѣлѣ жокѣрілорѣ лорѣ. Нічі знѣлѣ, нічі алѣлѣ, де бѣлѣ сѣмѣ нѣ гѣндісе кѣм ва еші ла капѣтѣ асть дѣцѣлѣдере секретѣ. Кѣм шѣ де чіне фѣ роєтіѣ чеа дѣпѣтѣ ворѣѣ де аморіѣ?

Ар фѣ грѣѣ де а спѣне ачѣста: Еі сінгрѣ нѣ'ші ар маі фѣ ампітіѣ'о.

Кѣм Костікѣ ізбеа не Амеліа; де че о ізбеа, че гѣндеа сѣ факѣ дѣ віиторѣ, нічі одатѣ н'о спѣсесе; дар' копліда гѣндеа кѣ еа штіе ачѣста. Ізбіреа лѣ Костікѣ пентрѣ еа, о кредеа чеаа че еа сѣмѣдеа пентрѣ дѣпсѣлѣ дѣ інімібра са; ера аморѣлѣ че вісасе шѣ о деотердасе дѣ вієрїле сале де копїлѣ. Оаре нѣ се дѣшела еа дѣ ідеа са асѣпра аморѣлѣ? Тотѣ аѣта ера де дѣшелатѣ кѣтѣ шѣ жпеле воіеріѣ дѣ ідеїле че'ші фѣчеа асѣпра сѣмѣдѣмїтелорѣ копїлеї. Натѣра лорѣ ера аша де непотрївіѣтѣ, едѣкадїзнеа лорѣ аша де деосевїѣтѣ, дѣ кѣтѣ, сѣмѣдѣмїтеле дѣп каре се комнїзнеа поема іптішѣ а інімеї лорѣ, нѣ пѣтеа де фелѣ авѣ рапортѣрѣ пробавїле.

Ачестѣ аморѣ рѣтѣсѣсе знѣ містерѣ пентрѣ тоѣ. Нічі мамѣї Амеліеї, нічі пѣрїпцілорѣ жпелѣї нѣ ле трекасе пріп мїпте кѣ асть іптімітате копїлѣрѣсѣкѣ ар фѣ аскѣнѣнѣдѣ алѣ чева, декѣтѣ пѣвѣпїї околершті. Амеліа ера аша де сѣмїлѣ, аша де паївѣ, дѣкѣтѣ те фѣчеа сѣ віцї кѣ авѣ 18 ані.

Маї адаѣѣ кѣ пѣпеака лѣ Костікѣ, каре се опїптеа мерѣѣ де а'ші пѣстра о тіперѣѣѣ зѣгрѣвїѣтѣ, віта шѣ пѣлѣ кѣ авеа знѣ фїѣ де 25 де ані, шѣ нічі кѣ ар фѣ воїтѣ алѣ чева, де кѣтѣ сѣ'ші пѣтѣ зїче кѣ ачѣста нѣ ера де кѣтѣ

де 15 ані, деші трекасе 10 дѣп зїѣа кѣндѣ дѣ дѣплінісе не ачѣстеїа.

Лѣкрѣріле ар фѣ рѣмасѣ пѣте мѣлѣтѣ тіпнѣ дѣ асть старе, еакѣ сосїреа лѣ Іанкѣ нѣ дѣде локѣ ла дѣпѣмплѣрї, каре ераѣ менїте сѣ дескїѣ окїї ла тоѣ.

II.

Фамїліа Тѣрзадї ера ла масѣ кѣндѣ се аззі покпїтеле сѣрѣцїлѣї рѣсѣпѣндѣ дѣ кѣртеа отелѣлѣї.

— Бѣдїда віне, зїсе Костікѣ.

— Се пѣте, респѣсѣ шареле Логофѣтѣ, скопїндѣ не фарѣрїе о сдравѣлѣ вѣкатѣ де пѣїѣ. —

— Дѣте де везі! зїсѣ кѣ ліпїште кокѣна Тѣрзадї кѣтрѣ знѣлѣ дѣп сѣрвїторї.

Шнѣ мїнѣтѣ дѣпѣ ачеа, сѣрвїторѣлѣ рѣвенї.

— Кокѣпашѣлѣ Іанкѣ, зїсѣ елѣ.

— Сѣ не аштепте пѣцїнѣ дѣп салѣнѣ, зїсе кокѣнѣлѣ Тѣрзадї. Мареле Логофѣтѣ нѣ гѣсі кѣ кале сѣ'ші лесе вѣкѣдїка чеа грѣсѣѣ де пѣїѣ, ка сѣ'ші прїмѣсѣкѣ копїлѣлѣ.

Дѣпѣ масѣ тоѣ трекарѣ дѣп салѣнѣ, афарѣ де Дѣа Стефѣнескѣ шѣ копїла са, каре се погорїрѣ спре а лѣса пре побїла фамїліе, дѣ лібертатеа аѣекѣдїпїлорѣ сале.

Жпеле кѣлѣторїѣ венї сѣ сѣрѣте кѣ респектѣ мѣна пѣрїпцілорѣ сеї, каре'лѣ сѣрѣтарѣ не фѣрпте, дѣпѣ обїчеїѣ, фѣрѣ маї мѣлѣтѣ шѣрѣтѣрїсіре де ізбіре, ка шѣ кѣндѣ нѣ л'арѣ фѣ вѣзѣтѣ пѣмаї де іерї.

Костікѣ шѣ сорѣса дѣлѣ прїмірѣ маї кѣ кѣлѣдѣрѣ шѣ дѣлѣ дѣпѣрѣѣѣнарѣ кѣ еѣсїзне. Кѣ штерѣѣреа моравѣрілорѣ шѣ а прѣжѣдеѣелорѣ фанарїотїче, се штерѣѣеа дѣп ѣперѣчїзнеа чеа позѣ, шѣ векілѣлѣ черемонїалѣ, пре каре апевоїпѣеле вѣтѣрїлорѣ нѣ рѣшнїѣѣ де алѣ маї мѣлѣдїнеа. Жпѣѣа се аѣранка шѣ фѣрѣ воїа пѣрїпцілорѣ. Де маї мѣлѣдї ані дежа костїѣмѣлѣ

Европеі дилокзісе пре ачелѣ греческѣ. Паре къ о пѣчѣне дшѣ скѣмѣъ характернѣъ скѣмѣндѣшѣ костѣмѣлѣ. — Орѣкѣтѣ еіе, есте вѣдѣтѣ, къ зна пѣ се тѣмплѣ фѣрѣ алта.

(Ва зрѣма.)

Productele literarii

але Домнѣлѣ Каноникѣ Тимотеѣ Ціпарѣ делѣ 1854 пѣпѣ ла 1858.

Дн деселе теле кълѣторѣі не каре дѣпѣ къшареа'мѣ де акѣтѣ сѣпѣтѣ констрѣпсѣ але фаче, днпре алтеле амѣ обсерватѣ шѣ ачеа днпре-дѣзраре пѣ пѣдѣнѣ сѣпѣрѣторѣе, кѣтѣкъ лѣкрѣрѣле лѣтераторѣлорѣ поштрѣі авѣа дѣвѣнѣъ кѣпоскѣте ла чеа маѣ шѣкъ партѣ а ачелѣзі пѣвлѣкѣъ, кареле шѣте чѣтѣ шѣ прѣчене ачѣеа че чѣтеште; ва че е маѣ шѣлѣтѣ, ам датѣ шѣ прѣсте лѣврарѣі рѣшѣнѣі, карѣі афарѣ де дѣра дн карѣа се'афлѣ еі пѣ маѣ шѣтѣ, нѣчѣдекѣтѣм дѣкъ се маѣ афлѣ шѣ не аїреа врезнѣ ерѣдѣтѣ, врезнѣ лѣтераторѣ рѣ-шѣнѣ, дѣкъ а ешѣтѣ ла лѣшѣнѣ врезнѣ фѣрѣктѣ алѣ остепелелорѣ ачелѣшѣшѣ. Ачѣстѣ ісоларе, ачѣстѣ лѣпсѣ тоталѣ де комѣнѣкѣчѣне лѣтерарѣі дшѣ аре але сале зрѣтѣрѣі неспѣсѣ де стрѣкѣчѣсе дн прѣвѣнѣца кълѣзрѣі пѣстрѣе. Пѣвлѣкареа прѣп жѣрналѣ а кѣтѣрѣрѣ кѣрѣдѣі пѣ е де ажѣнѣсѣ пѣп-трѣка ачелѣаш сѣ се факѣ кѣпоскѣте. Лас' къ шѣ ачѣстѣ пѣвлѣкаре се фаче фѣрте перѣгѣлатѣ шѣ дн челе маѣ шѣлѣте жѣрналѣ нѣчѣдекѣтѣм; лас' къ дѣнтр'зпѣ жѣрналѣ афлѣ пѣмаѣ чѣгѣторѣі лѣі, еарѣ алѣдѣі не де латѣрѣі нѣмѣкѣ, — дар' апої чеї маѣ шѣлѣдѣ чѣгѣторѣі ашѣпѣтѣ — шѣ парѣмѣсе къ кѣ дрѣнтѣлѣ — ка не лѣпгѣ зпѣ каталогѣ вскатѣ де кѣрѣдѣі че се пѣвлѣкѣ, сѣ лѣ се дн-пѣртѣшѣскѣ шѣ брѣшкарѣ копрѣнсѣ шѣ речѣп-сѣпне а зпѣіа сѣлѣ алѣіа дѣп прѣдѣктѣле лѣте-рарѣі. —

Дн сѣпѣтѣшѣнѣле трѣкѣте афлѣндѣшѣ дн зна дѣп къшѣталѣ, маѣ шѣлѣдѣ кѣртѣрарѣі дшѣ пѣ-

сѣрѣ днпревѣчѣнѣі ка ачѣстеа: „Еї, віне, фратѣ, дн Ардеалѣ се маѣ скрѣіе кѣте чева, сѣлѣ къ дн челе дѣп зрѣтѣ вѣ вѣдѣі віта шѣ лѣмѣа ш. ч. л. ш. ч. л.“ — — — Дндешѣртѣ елѣ тѣ прово-калѣ ла челе дозѣ жѣрпѣлѣде дѣп Ардеалѣ, днтрѣ карѣ се пѣвлѣкѣ дѣп тѣмплѣ дн тѣмплѣ орѣче [пѣозѣ-тате лѣтерарѣі; пѣнтрѣкъ ла ачѣста мѣ се рѣс-пѣпсѣ не скѣртѣ, кѣтѣкъ пѣла дѣлшѣі жѣрпалѣле де Ардеалѣ пѣ се маѣ чѣтѣскѣ нѣчѣдекѣтѣм, прѣкѣтѣм се чѣгѣа одѣнѣбрѣ шѣ ачѣста дѣп 99 кавсе, дн-трѣ карѣ днпсѣ пѣшѣртѣшѣ пѣмаѣ опрѣла веке дѣп зѣлѣле тѣскалѣлорѣ, карѣа нѣчѣ пѣпѣ дн ачѣстѣ брѣ пѣ е рѣдѣкатѣ фѣрѣмалѣ, зпѣ фѣлѣ дѣ сѣііалѣ рѣче, . . . шѣ — кѣарѣ о пѣпѣсарѣа не карѣа нѣчѣ еї пѣ шѣ о потѣ еспѣка дѣажѣнѣсѣ. — Кѣ тѣте ачѣстеа лѣтерарѣіі тѣ рѣгарѣ ка сѣ ле дншѣртѣшѣмѣ тотѣ че а ешѣтѣ маѣ вѣнѣ не кѣтѣпѣлѣ лѣтерарѣіі пѣстрѣе дн Ардеалѣ. Елѣ ле прѣмѣсѣісѣ деокамдатѣ прѣдѣктѣле лѣтерарѣіі але Дн. Каноникѣ Тим. Ціпарѣ, карѣ де шѣ с'афлѣ маѣ фѣкѣтѣ дн кѣрѣскѣлѣ анілорѣ кѣпоскѣте зпѣлѣ кѣте зпѣлѣ, с'афлѣ датѣ днпсѣ маѣ тѣрѣзіѣ еарѣш зѣтѣрѣіі, прѣкѣтѣм ачѣста се днпѣшѣлѣ атѣтѣ де зшорѣ кѣ.кѣрѣдѣіе.

Дн. Ціпарѣ лѣкрѣзѣ, остепѣште шѣ жѣрт-фѣште де сѣпѣтѣ акѣтѣ апрѣпѣ ані патѣрѣзѣчѣі не кѣтѣпѣлѣ шѣіпѣделорѣ шѣ маѣ дѣапрѣпѣ шѣ маѣ кѣ дѣадѣнсѣлѣ не алѣ лѣмѣеї шѣ лѣтерарѣіі рѣ-шѣнѣшѣі. Се днцѣлѣде преа зшорѣ, кѣтѣкъ ачѣстѣ вѣрѣватѣ ерѣдѣтѣ а сѣзѣдѣтѣ тотѣодатѣ шѣ а пѣтрѣнсѣ ла челе маѣ неапѣратѣ черѣпѣде опѣ-рѣтѣале де карѣ ва фѣ днпсѣетѣшѣндѣ рѣшѣнѣлѣ, прѣп зрѣмаре кѣтѣкъ тѣте прѣдѣктѣле лѣтерарѣіі кѣте афлѣ вѣзѣтѣ пѣпѣ акѣтѣм лѣшѣна дѣп кондѣізілѣ Дсале корѣспѣндѣ ачелѣораш днтрѣ чѣлѣ маѣ стрѣнсѣ днцѣлѣеѣ алѣ кѣзѣпѣлѣі. Токѣма пѣнтрѣ ачѣста пої пѣ дѣмѣ Дсале дрѣнтѣлѣ де ашѣ афлѣ шѣпѣгѣіереа пѣмаѣ дн копѣшѣпѣнда лѣкрѣрѣлорѣ сале; чѣ прѣтѣндѣмѣ ка кѣрѣдѣіе Дсале сѣ се факѣ кѣпоскѣте шѣ сѣ се чѣтѣскѣ де кѣтрѣ пѣвлѣ-кѣлѣ днпрегѣ. Аїчѣ пѣ днканѣ ла шѣжлѣкѣ нѣчѣ-

modestia și că atâtea mai puțin are căiva să
nece de aceea că zice Martialis la un loc:
Rumpitur invidia quidam charissime Juli
etc. etc. — Este apoi că totuși altceva, decât
„limba istorică“ și limba antemeiéră pe ana-
lojiă românească, va reeși vreodată ca să
călce preste limba „salonelor“, preste „limba
modernă“ predominantă în Principate. Sub ju-
dice lis est; eargă judele mă temă că încă
nu e toamna maioreni. — —

Акъм съ третемъ ла кърциле Даві Tim.
Ципаръ дъпъ ordine хронологикъ.

1. *Scientia S. Scripture*, Blasiu 1854.
1 fr. 30 cr. mc.

Carte destinată mai vertosu pentru se-
minaristi, precum și pentru toti acei mem-
brii ai clerurilor, cărți în dilele lor nu a-
vusesera nicidecum ocaziune de a asculta și
a se ocupa cu această știință. Numai D. Ci-
pariu ca profesor de limbele resaritene și
de științele biblice în cursu mai bine ca de
24 ani era competentă a publica o asemenea
carte folositoare. —

2. *Elemente de limba romana după di-
alecte și monumente vechi*. Blasiu 1854,
1 fr. mc.

Acăsta e cea gramatică, carea s'a scris
precum dice însuși auctorulu, din punctu-
vedere istoricu. Ne pare foarte reu ca acestu
opu filologicu încă nu a trasu de ajunsu lua-
rea aminte a filologilor de dincolo; căce de
se întempla acăsta pene acum. — ancaii unii
din dloru ar fi respectatu mai multu limba
parintiloru lor. — Acăsta carte e de 13
côle tiparite.

3. *Acte și fragmente latine romanesci
pentru istoria besericeii romane mai alesu
unite*. Blasiu 1855, 1 fr. 40 cr. mc.

Conspectulu (scara) acestei carti arată
indată la prima vedere, că aceeasi e destinată
ca să pastreze o multime de parti esențiale
din istoria noastră bisericăscă, fara care acă-

sta nici ea s'aru putea scrie. Cartea întreaga
coprinde 18 côle. Oricine nu o are și nu o
a cititu romanu fiindu, se'si țiena de pecatu
lenevirea sa. —

4. *Gramateca latina pentru II, III și
IV clase a gimnasiului de josu, după Schi-
nagel*. Partea I. Blasiu 1857. (Partea a II.
sub presă?) 1 fr. mc.

Scopulu acestei carti este invederatu;
aceeasi e destinată pentru școle, întru care
e greu preste toată închipuirea a propune
limba latina ca ajutorulu limbei nemțesti.

5. *Compendiu de gramatec'a limbei ro-
mane Editiune a II. îndereptata*. Blasiu,
1858. —

Acăsta gramatică compusa totu în limba
istorică e destinată pentru școlele mai de
josu, precum cea mare pentru clasele mai
înalte.

*Crestomatia séu analecte literarie din
cartile mai vechi și noue romanesci*, tipa-
rite și manuscrise începându dela seclulu
XVI pene la alu XIX, cu notiția literaria,
adunate și alese de Timot. Cipariu. Blasiu,
1858, 1 fr. mc.

Acăsta carte este unu pasu minunatu.
catra o istoria bună a literaturii noastre; căra
pentru auctorn e documentulu celu mai in-
vederatu alu tuturor osteneleloru și fatige-
loru sale; căra cititorulu laicu are într'o
singura carte de vreo 16 côle tiparite o icô-
na viia a limbei sale pe trei seculi trecuti.
G. B.

КОРЕСНОДИЦЪ ПАРТИКЪЛАРЪ.

Мадридъ, 7. Февр. „Депеша че ми'аи
тримичъ, адзкътóre де позтатеа адепerei Пин-
чипелѣи Александръ Иоанъ I. де Домнъ ши Мѣн-
тениѣи, ащ фостъ комшикаръ, іері сѣра, тѣтъроръ
амичлоръ ши мембрилоръ Атенеэлѣи, знде, ток-

mai se aflaș totî adnașii și conciliuș cîinșii-
 fiș. Nșđi poiđi đkîinșii, kș che satioșacșere aș
 șoostș primîitș! Póte kș voiđi đnșivș n'acii cîm-
 điiđiș bșkșrie mai vie dektșđiș tîneretșlăș spaniołș,
 kare are đndestșlăș kșnoștîinđiș ka cș nș deș-
 partș de akșm đnainște, ori che progresș cșaș
 dektșđere a vre znei ramșre latine, de progres-
 șlăș cșđ dektșđerea a đncășii Spaniei. Đnplî-
 nirea dorșlăși vostře de znișikare, a đemștentatș
 o đnăi mare aprîndere đn dorșlăș đenerșizicșei
 nóștre de znișikare kș Portșgalia, așea đeatř
 okșmňđ șvđlăș đin koroașa preňđterňicșei kas-
 tilane; poliștika lșzňtrîkș totș atșta de nepo-
 roșitș kșnș o ștîi, đemși ne okșmňđ prea șvđlăș,
 șperș kș nș ne va deștrașe kș totșlăș deła
 readîcarșea kș ori che pređđ a dorșlăși che de
 atștea ori și la poiđi a bșkșnîitș kș șvđlăș nș-
 tere deđa.

Nșđi voiđi vorși de actș datș nișii de lș-
 křřișle kongresșlăși postře, nișii de proișktele
 minîșterîșlăși, de kare voiđi fi avňndș kșnoștîinđiș
 đin ziarșle che 'đi trimetș deła Madridș. Vreș
 actșlăși cșđđi anșnđđ nșmaï, o șerșare che c'aș
 datș de D. Doktorș de P . . . đn onórea tri-
 zňeșlăși partidei nașionale deła voiđi, și la kare
 aș acîștatș ne lșngș kșđiva memșri ai đșberň-
 șňtșlăși, mai șvđte șerșone notașle, đin
 memșrii Așeneșlăși, đin reňđvđika literîđorș și
 a đđiđîđeđorș, și đin Grandes d'Espaňa. C'a
 vřtřatș toaște eňtșziastîche đentře Romșnia,
 đentře noșlăș vostře reșe, đentře đnșřđîreș
 famîlișei latine, đșpș kare lșkřezș atșta, kșm
 ștîi Fakșlitatea nóștrș literarș și memșrii
 Așeneșlăși; c'aș vđđđ đn fișe đentře totș che
 e înteresș romșlăș, înteresș spaniołș đii întere-
 șeș laviňđ; redakșișnea „Ștelei Đňđřei“ pri-
 meșkș toaștșlăș đkîinatș de đnșđatșlăș și
 șeleșvřlăș pșvđișitș, D. Emilio Kaștelar, re-
 đaktorșlăș șelș mai eňinentș al ziarîșlăși — „La
 Discușion.“

La așeștș řřđđeșkș șerșare, atșta de bine

đîřđeactș de Đn. Doktorș P . . . a le křřzia
 șkșmňe, đemș neporoșite legștřđi de famîlie kș
 Moldova, đđdeș adșňřei, zňđ legșmňtș mai
 șvđtș kș înteresșle pșđvđnađtșđei romșne, aș
 acîștatș doi žňđi romșlăși deła Valașhia, ĐĐnîi
 Kșlzgřereșkș și Křřezșeansș, karii se aflaș ř-
 kșndș cșđđii arșeolođișe đn řđinele îtalîchei,
 așele řđini remașe cș amînteșkș Spaniei, kș
 la Đňđřea třđieșkș fișii fișlăși ei șelș mai
 mare: Traianș (Spaniołș de nașțere)!

Și đn momentșlăș de a termina șkřîșoreș
 de řađđ, prișmeșkș o depeșđ deła Parisș, prin
 kare ni se anșnđđ, kș și akolo șe șerșeazș
 đa Frere Provenșaux ka și la poiđi, realizareș
 votșlăș adșňřeđorș vóștre đin anșlăș třekřđđ.
 . . . Din Șt. D. Zîmșřlăș și Vđlzřřlăș.

Palestra vietiei.

Primavéra candu resare floricia tempuria,

Ne destépta spre placére, spre diverse des-
 fatari; —

Omulu bravu pasindu in lume ne'ntinde sperantia
 via:

Ca din labirintu ne-a scóte la cerescile carari.

Dar' simbolul nimicirei, flórea cea de primavéra,

N' are dile 'ndelungate, si se pléca la pamentu, —
 Jar' zelosul geniu móre, si 'l plangu cei ce 'l ono-
 rara,

Numai numele i remane, éi se pune in mor-
 mintu!

Instrumentu e muritoriul cu care dupa placére

Se jóca casi o' o mince tempul cel capritiosu,
 Astadi șecera aplausuri, manș i demnu de condu-
 rere,

Acuma 'l redica soartea, si 'ndata 'lu arunca
 deosu!

Nu ie 'n consideratinue meritele lui sincere,

Ci 'l ataca 'n mii de forme cu cugetu malitiosu,

Tota buna lui vointia io întórce spre durere,
El se usca ca de fulgeru d'unu cuventu neomenosu.

Elu se 'nnaltia: ca se i fie caderea mai durerósa;
Si sperédie: ca se scie ce 'nsemnédie — a se
'nsiela,

Si viatia lui e lupta, — e o lupta grandiósa
De candu o 'nceputu antea omenesce-a cugeta.

Nu si mai afla 'ndestulirea in etatea cea junila,
In paruta i fericire, in parutele i placeri, —
Se mira de floricele, — lui de flori i este mila,
Caci dorescu spre peritiune a se nasce 'n pri-
maveri?!

Si plutédie cu luntritia — mintea — cea cutedietóre,
In trecutu, mai de departe, in acestu lacu ca-
riosu,

Preste care nu luceste nice-o radie 'ncalditóre
Nice luna, nice stele, nice sóre luminos,

Milióne de suspinuri vede-acolo innecate
(Caci au fostu si pene-acuma destule nedrep-
tatiri)

Preste elu tacérea mortiei in deplina libertate
Domnesce, ca si toti crudii domnitori fara
sintiiri.

Se 'ntórce cu 'ndignatiune la lupta de mai nainte,
Si da peptu cu négra crima, monstrulu estu
ingrozitoriu, —

Lucra pentru interese natiunale felurite, —
Sperédie recunoscintia dela gratulu venitoriu,

Dar' ascunsu e venitoriulu in désa dubietate
Precum sórele s'ascunde dupa norii 'ntunecati,
Si 'n nóptea dubietatii ca fantoma, raritate,
Numai fluturii sperantiei privegiódie ne'ncetatu.

Certulu omului refugiu, scanteiea dumnedieirei,
Sperantia e asiediata in sinulu celui modestu,
Si din asta fortarétiá maiestatica a firei
Apera placerea viétiéi, instinctulu celu mai
onestu.

Dar' suspiriulu sperantiei d'atate ori insielate,
Lina bóre-a deminétiei o aude siuerandu,
Véde animi amortiite, véde animi ingietiate, . . .
S'amaresce pene 'n sufletu totu desolatiuni ve-
diendu! —

Inse geniulu mai sublime prin aceste nu se 'nsiala,
Elu combate reutatea, si remane virtuosu, —
Elu canta fratietate, — in colibi si colo 'n sala —
Seu perire rusinósa, si blastemulu furiosu.

La curata i cunoscintia nu strabate 'nsielatiunea,
N'are locu acolo crima, si pecatulu infernalu. —
Fericitu e muritoriulu pre care intieptiunea
Conducundu 'lu va supune acestui santu tri-
bunalu!

Instrumentu e muritoriulu cu care dupa placére
Se jóca casi c'o pila tempulu celu capritiosu,
Lumea-si bate jocu si ride s'in momentulu de du-
rére:

Candu se muta d'aici omulu, fie bravu ori ti-
calosu!

P. Branu.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΕ.

„Agronomia“ jurnalul de agricultura si econo-
mia rurala esi la 1. Mart. 1859 sub redactiunea lui
P. Buescu, si a mai multoru persóne speciale si
competente in asta ramura.

Acestu jurnalul, care'si propune a arata mid-
lócele prin care agricultura nóstra póte inainta si
prospera, va esi in forma de brosiura, de doua ori
pe luna.

Pretulu abonamentului este de unu galbenu
si jumătate pe anu in tíera; in afara 3 galbeni séu
15 fr. austr. Nici unu abonamentu nu se va prii-
mi, fara a fi insotitu si de plata pe unu anu.

Abonarea precum si trimiterea acestui jurnalul
se va face prin redactia Nationalului, a carui pre-
tiu de prenumerare pe anu e 4 galbeni séu 20 fr.
m. c. pentru tieri straine.